

ICOM
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΜΗΜΑ

10 Χρόνια

1983-1993

ΑΓ. ΑΣΩΜΑΤΩΝ 15
ΑΘΗΝΑ 105 53
ΤΗΛ.: 32.39.414

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- 1. Ενημέρωση για τις διεθνείς επιτροπές του ICOM**
 - 1.1.1 Ετήσια διεθνής συνάντηση CIDOC 93
 - 1.1.2 Ομάδα εργασίας "Ethnoworking group"
 - 1.2 Διεθνής επιτροπή Μουσείων αρχαιολογίας και ιστορίας (ICMAH)

- 2. Σεμινάρια**
 - 2.1 Σεμινάριο καλλιτεχνικών μαθημάτων
 - 2.2 Σεμινάριο "Ο εκπαιδευτικός και το Μουσείο"

- 3. Λειτουργία γραφείων του ICOM**

- 4. Συνδρομές έτους 1994**

1. ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΤΟΥ ICOM

1.1.1 ΕΤΗΣΙΑ ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ CIDOC 93

Στις 13-16 Σεπτεμβρίου 1993 οργανώθηκε το ετήσιο συνέδριο του CIDOC στην Λουμπλιάνα της Σλοβενίας, με θέμα "Η διεθνής συνεργασία: αντιμετωπίζοντας την πρόκληση της τεκμηρίωσης στα Μουσεία της Ανατολής και της Δύσης". Το συνέδριο παρακολούθησαν 250 άτομα από 29 χώρες.

Το πρόγραμμα του συνεδρίου περιελάμβανε ανακοινώσεις, συζήτηση και παράλληλες συνεδριάσεις αφιερωμένες στις ομάδες εργασίας.

Παρουσιάστηκαν προγράμματα ευρωπαϊκής και διεθνούς συνεργασίας, όπως το RAMA, πρόγραμμα προσπέλασης των βάσεων δεδομένων των Μουσείων από μακριά, το Narcisse, δίκτυο ηλεκτρονικών συστημάτων εικόνων για έρευνα της τέχνης, το πρόγραμμα Διαλογικών Πολυμέσων (interactive multimedia) διεθνούς συνεργασίας πάνω στο έργο του γλύπτη Constantin Brancusi, το Van EYK δίκτυο visual art για ανταλλαγή πολιτιστικής γνώσης. Εγιναν επίσης ανακοινώσεις για θέματα που αφορούν την τεκμηρίωση της πολιτιστικής κληρονομιάς και την προστασία της από τις κλοπές και καταστροφές, όπως π.χ. οι τελευταίες εξελίξεις της νομοθεσίας που αφορά την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, οι βάσεις δεδομένων για τα κλεμμένα αντικείμενα, η ανάπτυξη και χρήση συστημάτων για την προστασία της τέχνης στην Τσεχία, καθώς και ανακοινώσεις που αφορούν εμπειρίες και συνεργασίες σε τοπικό και εθνικό επίπεδο, όπως η θέση της τεκμηρίωσης στα Μουσεία της Ρουμανίας, η τεκμηρίωση στα Μουσεία της Τσεχίας, της Ουγγαρίας, της Σλοβακίας, της Ρωσίας, της Αλβανίας, της Γερμανίας.

Από Ελληνικής πλευράς παρουσιάστηκαν το πρόγραμμα MITOS του Μουσείου Μπενάκη και το πρόγραμμα Telematique-Museum για την διασύνδεση εθνογραφικών Μουσείων, στο οποίο συμμετέχουν το Παν/μιο της Πάτρας, το Μουσείο Μπενάκη, η Δημοτική Επιχείρηση Πολιτιστικής Ανάπτυξης Πάτρας, το Λαογραφικό Μουσείο Σαρακατσάνων Σερρών και το Λαογραφικό Μουσείο Κύμης.

Πρέπει να σημειωθεί ότι όλες οι Ευρωπαϊκές χώρες καθώς και οι ΗΠΑ και ο Καναδάς παρουσιάζουν έντονη δραστηριότητα σε εφαρμογές της σύγχρονης τεχνολογίας σε Μουσεία κάθε είδους (Αρχαιολογικά, Εθνογραφικά, Τέχνης ...) για την τεκμηρίωση και μηχανογράφηση του υλικού τους, για υπηρεσίες προς το κοινό και για δημιουργία τοπικών, εθνικών και διακρατικών δικτύων. Αναπτύσσεται επίσης έντονη δραστηριότητα στον τομέα της ανάπτυξης κοινών προτύπων και ορολογίας για την μουσειακή τεκμηρίωση.

Οι ομάδες εργασίας που συναντήθηκαν κατά τη διάρκεια του CIDOC είναι οι εξής: αρχαιολογικοί χώροι, υπηρεσίες του CIDOC, δεδομένα και ορολογία, απογραφή των βάσεων δεδομένων, λογικά πρότυπα δεδομένων, εικονογραφία, κέντρα πληροφόρησης των Μουσείων. Στην Λουμπλιάνα δημιουργήθηκαν επίσης δύο νέες ομάδες εργασίας για τα διαλογικά πολυμέσα και την εθνογραφία.

Οι ομάδες εργασίας οργάνωσαν την τελευταία ημέρα του συνεδρίου σεμινάρια με θέμα Μουσεία και βιβλιοθήκες, τεκμηρίωση αρχαιολογικού υλικού, έλεγχος της ορολογίας, λογικά πρότυπα δεδομένων, διεθνή πρότυπα, εφαρμογή των προτύπων και διαχείριση προγραμμάτων.

1.1.2 ETHNOWORKING GROUP

Κατά τη διάρκεια του συνεδρίου του "CIDOC Λουμπλιάνα '93" δημιουργήθηκε μια νέα ομάδα εργασίας με τίτλο **Ethnoworking Group**. Οι σκοποί της ομάδας αυτής είναι:

1. Η δημιουργία και ανάπτυξη βασικών τύπων εθνογραφικών δεδομένων, που θα οδηγήσουν στον έλεγχο ομάδων αντικειμένων που αποτελούν μέρος της εθνογραφικής πολιτισμικής κληρονομιάς.
2. Η εφαρμογή των εθνογραφικών τύπων, που θα αναπτυχθούν, σε διαφορετικά επίπεδα από τοπικό σε εθνικό και διεθνές, ώστε να διευκολυνθεί η επικοινωνία μεταξύ των διαφορετικών φορέων και να επιτευχθεί ο έλεγχος της πολιτισμικής κληρονομιάς.
3. Η παροχή βοήθειας σε χώρες που αναπτύσσουν τύπους δεδομένων.

Το πλάνο εργασίας της ομάδας αυτής είναι:

- 1993-94 Προετοιμασία ενός ειδικού ερωτηματολογίου με σκοπό να καταγραφεί το είδος των αντικειμένων που υπάρχει στα Μουσεία και πώς αυτά καταγράφονται. Το ερωτηματολόγιο θα σταλεί στα εθνογραφικά Μουσεία στην Ευρώπη, τον Καναδά και τις ΗΠΑ.

1994-95 Με βάση τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου, θα προετοιμαστούν και θα παρουσιαστούν στη Γενική Συνέλευση του 1995, οι βασικοί τύποι εθνογραφικών δεδομένων.

Στην ομάδα εργασίας αυτή εξελέγησαν:

Πρόεδρος η Αλένκα Σίμικιτς από τη Σλοβενία, Αντιπρόεδρος ο Ροί Μίτσελ από τις ΗΠΑ και Γραμματέας η Πένυ Θεολόγη-Γκούτη από την Ελλάδα.

Η ομάδα θα συνεργαστεί με άλλες ομάδες του CIDOC καθώς και με τη Διεθνή Επιτροπή Εθνογραφίας (ICME) και την Οργάνωση για τα Ευρωπαϊκά Οικομuseia.

Όσοι Έλληνες συνάδελφοι ενδιαφέρονται να πάρουν πληροφορίες ή να συμμετάσχουν στην ομάδα μπορούν να απευθύνονται στην κα. Πένυ Θεολόγη-Γκούτη στα τηλέφωνα 061-992748 και 061-997318.

1.2 ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΜΟΥΣΕΙΩΝ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ (ICMAH)

Σας πληροφορούμε ότι η διεθνής επιτροπή ICMAH, της οποίας πρόεδρος είναι ο κ. Γ. Τζεδάκης εκδίδει ενημερωτικό δελτίο με τίτλο ICMAH Information. Αντίτυπα του δελτίου αυτού σε Γαλλική γλώσσα διατίθενται στα μέλη του Ελληνικού τμήματος του ICOM.

Επίσης σας γνωρίζουμε ότι εκδόθηκαν τα πρακτικά της Διεθνούς συνάντησης ICMAH 91 που πραγματοποιήθηκε στην Ινδία με θέμα "Ο Άνθρωπος και το περιβάλλον του". Όσα μέλη του ICOM ενδιαφέρονται μπορούν να τα συμβουλευτούν στην βιβλιοθήκη του ICOM.

2. ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

2.1 ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

Το Σεπτέμβριο οργανώθηκε στο Πολιτιστικό Κέντρο της Αθήνας από την Ένωση Καθηγητών Καλλιτεχνικών Μαθημάτων Σεμινάριο με θέμα "Μουσείο Εκπαίδευση-Περιβάλλον"

με την συμπαράσταση του Υπουργείου Παιδείας. Το Ελληνικό Τμήμα του ICOM στα πλαίσια των στόχων του, που είναι η ανάπτυξη των Εκπαιδευτικών προγραμμάτων των Μουσείων και η σύνδεση Μουσείου και Σχολείου, ενίσχυσε και βοήθησε επιστημονικά την οργάνωση του συνεδρίου. Στο σεμινάριο αυτό το οποίο παρακολούθησε μεγάλος αριθμός εκπαιδευτικών, έγιναν ειδικές εισηγήσεις από μουσειοπαιδαγωγούς και εκπαιδευτικούς.

2.2 ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ Ο ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

Το Ελληνικό Τμήμα του ICOM οργανώνει στην Αθήνα Σεμινάριο με θέμα "Ο Εκπαιδευτικός και το Μουσείο" για άνεργες γυναίκες πτυχιούχους Φιλοσοφικών Σχολών κάτω των 25 ετών.

Το σεμινάριο, διάρκειας 3 μηνών (Οκτώβριος-Δεκέμβριος 1993) οργανώνεται με τη συνεργασία της Γεν. Γραμματείας Ισότητας και την οικονομική ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου και περιλαμβάνει θεωρητικές εισηγήσεις, παρουσιάσεις Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων και πρακτική εξάσκηση.

3. ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΓΡΑΦΕΙΩΝ ΤΟΥ ICOM

Όπως κάθε χρόνο, τα Γραφεία μας είναι ανοικτά κάθε Τετάρτη απόγευμα 6-9 μ.μ. Επίσης μία φορά το μήνα (μετά από συνεννόηση στο τηλ. 3216972) η συντηρήτρια κα. Πέπη Ταβλαρίδου-Μαυρουδή θα βρίσκεται στα Γραφεία του ICOM για ενημέρωση των συντηρητών.

Σας υπενθυμίζουμε ότι καταβάλλουμε κάθε προσπάθεια για τον εμπλουτισμό της Βιβλιοθήκης και του Αρχείου μας με μουσειολογικά βιβλία και έντυπα. Η συμβολή σας στην προσπάθειά μας αυτή θα είναι πολύτιμη.

4. ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΕΤΟΥΣ 1994

Με την ευκαιρία αυτή σας υπενθυμίζουμε ότι το Ελληνικό Τμήμα του ICOM αποφάσισε για μια ακόμη φορά να κρατήσει την συνδρομή των ατόμων-μελών στα ίδια επίπεδα με το προηγούμενο έτος, επιδοτώντας την και πάλι κατά ένα ποσοστό. Έτσι η συνδρομή για τα άτομα μέλη θα είναι 10.000 αντί 11.500 δραχ.

Για τα Μουσεία-μέλη η συνδρομή (με μικρή επιδότηση) διαμορφώνεται ως εξής:

α.	Μουσεία που απασχολούν προσωπικό μέχρι 5 άτομα	55.000 δραχ.
β.	Μουσεία με προσωπικό από 6 έως 20 άτομα	85.000 δραχ.
γ.	Μουσεία με προσωπικό πέραν των 20 ατόμων	110.000 δραχ.

Τα Μουσεία-μέλη λαμβάνουν το περιοδικό MUSEUM δωρεάν.

CIDOC

**Διεθνής επιτροπή για την τεκμηρίωση
Διεθνές συμβούλιο Μουσείων**

**Τα στάδια της καταγραφής:
Όταν ένα αντικείμενο μπαίνει στο Μουσείο**

ICOM

**Ελληνικό Τμήμα
10 χρόνια 1983-1993**

Οκτώβριος 1993

CIDOC

Διεθνής επιτροπή για την τεκμηρίωση

Διεθνές συμβούλιο Μουσείων

Σημαντική επαγγελματική ευθύνη είναι η διασφάλιση ότι όλα τα αντικείμενα που γίνονται δεκτά προσωρινά ή μόνιμα από το Μουσείο διαθέτουν λεπτομερή τεκμηρίωση για να γίνεται προσιτή η γνώση της προέλευσης, η ταύτιση, η κατάσταση διατήρησης και η αναγκαία φροντίδα (ICOM, Κώδικας επαγγελματικής δεοντολογίας, 1989, σελ. 22, παρ. 6.2.).

Τα δελτία οδηγιών του CIDOC έχουν σκοπό να μεταφέρουν στο χώρο των Μουσείων τυποποιημένη πληροφορία για τις διαφορετικές πλευρές της τεκμηρίωσης. Το δελτίο αυτό του CIDOC δείχνει σε 8 στάδια πώς μπορεί να καταγραφεί ένα αντικείμενο από την στιγμή που θα μπει στο Μουσείο. Αυτή η μέθοδος είναι δυνατόν να εφαρμοστεί, ανάλογα με τις συνθήκες του Μουσείου, σε χειροκίνητο σύστημα ή σε υπολογιστή.

Η μέθοδος παρουσιάζεται στο δελτίο απλοποιημένη και δίδονται οι ελάχιστες απαιτήσεις καταγραφής. Ένα Μουσείο, είναι πιθανόν να επιθυμεί να προσθέσει περισσότερες πληροφορίες, ανάλογα με τους δικούς του τύπους δεδομένων ή της χώρας του.

Το δελτίο αυτό τελειώνει με βιβλιογραφία για όσους θέλουν να πάρουν περισσότερες πληροφορίες.

Τα στάδια της καταγραφής:

Όταν ένα αντικείμενο μπαίνει στο Μουσείο

Στάδιο 1

Ένα αντικείμενο μπαίνει στο Μουσείο. Το άτομο που το φέρνει παίρνει μία απόδειξη που περιέχει τα ακόλουθα δεδομένα:

- σύντομη περιγραφή του αντικειμένου
- ημερομηνία εισόδου

- όνομα και υπογραφή του υπαλλήλου που το παρέλαβε
- όνομα, διεύθυνση και υπογραφή του ατόμου που το έφερε στο Μουσείο.

Το Μουσείο κρατά αντίγραφο της απόδειξης και το χρησιμοποιεί για το στάδιο 2. Το στάδιο 1 μπορεί να παραληφθεί εάν το αντικείμενο το φέρει στο Μουσείο ένα μέλος του προσωπικού.

Στάδιο 2

Το αντικείμενο εγγράφεται σε ένα βιβλίο εισαγωγής με αριθμημένες σελίδες και στήλες με τα παρακάτω δεδομένα:

- προσωρινός αριθμός
- ημερομηνία άφιξης
- όνομα και διεύθυνση του ιδιοκτήτη ή του ανθρώπου που το έφερε στο Μουσείο (εάν δεν είναι υπάλληλος του Μουσείου)
- λόγος εισαγωγής στο Μουσείο (πώληση, δωρεά, δανεισμός, έκθεση, έρευνα κ.λ.π).
- προσωρινό σημείο αποθήκευσης
- όνομα του υπαλλήλου του Μουσείου που το παρέλαβε ή το έφερε στο Μουσείο.

Στάδιο 3

Υπάρχουν 3 δυνατότητες για ένα αντικείμενο που εισάγεται στο Μουσείο:

- Δεν θα γίνει δεκτό
- Θα γίνει δεκτό προσωρινά (δανεισμός)
- Θα γίνει ιδιοκτησία του Μουσείου (δωρεά ή αγορά)

Στις περισσότερες χώρες πρέπει να συνταχθεί ένα επίσημο έγγραφο σε σχέση με τη δωρεά, ή την αγορά του αντικειμένου (πρωτόκολλο απόκτησης).

- Το αντικείμενο δεν γίνεται δεκτό από το Μουσείο. Στο ίδιο βιβλίο εισαγωγής πρέπει να συμπληρωθούν τα παρακάτω:
 - ημερομηνία επιστροφής
 - λόγος επιστροφής

- όνομα και διεύθυνση όπου επιστρέφεται το αντικείμενο
- όνομα του ατόμου που έκανε την καταγραφή.

Η καταγραφή των αντικειμένων που δεν γίνονται δεκτά από το Μουσείο τελειώνει εδώ.

- Β. Το αντικείμενο γίνεται προσωρινά δεκτό (δανεισμός). Τα αντικείμενα που δανείζονται για μικρό χρονικό διάστημα (π.χ. περιοδική έκθεση) καταγράφονται και διακινούνται όπως τα αντικείμενα της περίπτωσης Α για το χρονικό διάστημα για το οποίο έγινε ο δανεισμός. Στα αντικείμενα, που δανείζονται για μεγάλο χρονικό διάστημα, δίδεται ένας αριθμός δανεισμού που γράφεται και στο βιβλίο εισαγωγής. Η καταγραφή συμπληρώνεται με το στάδιο 4.
- Γ. Το αντικείμενο γίνεται ιδιοκτησία του Μουσείου και παίρνει ένα μοναδικό αριθμό καταγραφής. Ο αριθμός τοποθετείται στο αντικείμενο και στο βιβλίο εισαγωγής. Η καταγραφή συνεχίζεται με το Στάδιο 4.

Στάδιο 4

Εδώ αρχίζει κανονικά η καταγραφή. Τα δεδομένα του αντικειμένου καταγράφονται σε καρτέλες. Οι καρτέλες πρέπει να περιέχουν τουλάχιστον τα ακόλουθα πεδία:

- όνομα του φορέα
- αριθμό του αντικειμένου
- όνομα του αντικειμένου
- σύντομη περιγραφή ή τίτλο
- τρόπο απόκτησης
- το όνομα του ατόμου ή του φορέα από τον οποίο αποκτήθηκε
- ημερομηνία απόκτησης
- θέση του αντικειμένου.

Συνιστάται στα Μουσεία να δημιουργήσουν καρτέλες ανάλογα με τις ανάγκες τους προσθέτοντας πιθανόν τα παρακάτω πεδία: υλικό/τεχνική,

διαστάσεις, προσωρινή θέση, κατάσταση του αντικειμένου, πολιτισμικές και ιστορικές παρατηρήσεις, παρατηρήσεις φυσικής ιστορίας, τοποθεσία, κατασκευή (κατασκευαστής, καλλιτέχνης, ημερομηνία ...) τιμή, φωτογραφία, αριθμό αρνητικού, συντήρηση, σημειώσεις κ.λ.π.

Για να καταγράψουμε την πληροφορία στα περισσότερα πεδία της καρτέλας, χρησιμοποιούμε λέξεις-κλειδιά από λίστες ονοματολογίας, ενώ στην σύντομη περιγραφή, τον τίτλο και τις σημειώσεις χρησιμοποιούμε συνήθως ελεύθερο κείμενο.

Στάδιο 5

Μέρος της διαδικασίας καταγραφής ενός αντικειμένου είναι η φωτογράφιση και/ή σχεδίασή του. Όταν φωτογραφηθεί και/ή σχεδιαστεί ο αριθμός του αρνητικού και/ή του σχεδίου πρέπει να γραφούν στην καρτέλα.

Στάδιο 6

Το αντικείμενο έχει ήδη καταγραφεί και πρέπει να τοποθετηθεί στην οριστική ή προσωρινή θέση του. Η θέση του αντικειμένου καταγράφεται στην καρτέλα.

Στάδιο 7

Για λόγους ασφαλείας, ένα αντίγραφο των αρχείων του Μουσείου πρέπει να φυλάσσεται σε ασφαλές μέρος, κατά προτίμηση εκτός του κτιρίου του Μουσείου. Για λόγους νομιμότητας το Μουσείο πρέπει να έχει στην κατοχή του αποδείξεις για τον τρόπο απόκτησης και το καθεστώς των αντικειμένων της συλλογής του. Ως αποδείξεις μπορεί να χρησιμοποιήσει το βιβλίο εισαγωγής ή αντίγραφα των καρτελών. Τα αντίγραφα ή εκτυπώσεις από υπολογιστή πρέπει να είναι αριθμημένα, υπογεγραμμένα και σφραγισμένα, ώστε να είναι επίσημα.

Στάδιο 8

Τα προηγούμενα 7 στάδια εξασφαλίζουν την καταγραφή των ελάχιστων

δεδομένων που αφορούν ένα μουσειακό αντικείμενο. Για να καταστεί η πληροφορία και κατά συνέπεια τα αντικείμενα περισσότερο προσιτά μπορούν να δημιουργηθούν πίνακες περιεχομένων. Στην ηλεκτρονική καταγραφή αυτό γίνεται αυτόματα, ενώ στη χειροκίνητη καταγραφή οι πίνακες πρέπει να γίνουν από τους υπαλλήλους του Μουσείου.

Σημείωση

Αυτή η μέθοδος είναι κατάλληλη για Μουσεία που αντιμετωπίζουν λίγες περιπτώσεις δανεισμού αντικειμένων για μικρό χρονικό διάστημα. Συνδυάζει (στο στάδιο 2 και 3) ένα βιβλίο εισαγωγής με αρχεία καταγραφής. Για Μουσεία που αντιμετωπίζουν πολλές περιπτώσεις δανεισμού αντικειμένων για μικρό χρονικό διάστημα, είναι προτιμότερο να καταγράφεται η είσοδος και η έξοδος των αντικειμένων σε αποδείξεις (βλ. στάδιο 1). Οι αποδείξεις αριθμούνται και το Μουσείο κρατά αντίγραφα για τα αντικείμενα που εισάγονται προσωρινά και επανεξετάζονται. Η καταγραφή σε καρτέλες παραμένει η ίδια και για τις δύο μεθόδους.

Προτεινόμενη βιβλιογραφία για περισσότερες πληροφορίες:

- Stuart A. Holm, Facts and Artefacts. How to document a Museum collection, Cambridge, 1991, ISBN 09 0596 379 2.
- D.H. Dudley, I.B. Wilkinson, Museum Registration Methods, Washington D.C. 1979 (3rd ed.)

ICOM

Διεθνής Επιτροπή CIDOC (1993)

Ομάδα εργασίας: Υπηρεσίες του

CIDOC (CIDOC Services Working Group)

Κείμενο: Jeanne Hogenboom,
Franje Kuyvenhoven,
Yolande Morel-Deckers

Μετάφραση: Πένυ Θεολόγη-Γκούτη